

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Coğrafya Öğretmenlerinin Covid-19 Sürecinde Uzaktan Eğitim Yöntemiyle Coğrafya Öğretimi Hakkındaki Görüşleri: İstanbul Örneği

Dr. Öğr. Üyesi Ziya İNCE, Namık Kemal Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tekirdağ, e-posta: zince@nku.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7389-8083>

Doç. Dr. Vedat ŞAHİN, Namık Kemal Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tekirdağ, e-posta: vsahin@nku.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5502-5219>

Dr. M. Mücahit YENTÜR, Milli Eğitim Bakanlığı, Şişli Milli Eğitim Müdürü, İstanbul, e-posta: myentur@hotmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4382-7502>

Öz

Türkiye’de Mart 2020’den itibaren görülmeye başlanan Covid-19 salgını sebebi ile başta okullar olmak üzere toplu yaşam alanları hızla kapatılmış ve faaliyetler evden yürütülmeye başlanmıştır. Bu yeni durum bütün öğretmenlerde olduğu gibi coğrafya öğretmenleri için de yeni, alışılması ve uyumu zor bir süreç olduğundan, coğrafya öğretmenlerinin uzaktan eğitim ile ilgili görüşlerine ihtiyaç duyulmuştur. Bu araştırma, coğrafya öğretmenlerinin Covid-19 salgını döneminde uzaktan eğitim yöntemi ile gerçekleştirdikleri coğrafya öğretimini çeşitli değişkenler doğrultusunda incelemek amacıyla yürütülmüştür. Araştırma kapsamında coğrafya öğretmenlerinin uzaktan eğitim süreci hakkındaki görüşlerinin alınması için üç bölümden oluşan ölçme aracı kullanılmıştır. Ölçme aracının birinci bölümünde demografik bilgiler, ikinci bölümünde araştırmacılar tarafından geliştirilen açık uçlu sorulardan oluşan anket ve üçüncü bölümde ise aynı araştırmacılar tarafından daha önce geliştirilen “Uzaktan Eğitim ile Coğrafya Öğretiminin Etkililiği Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek bir boyut ve 13 sorudan oluşmaktadır. Araştırmaya 324 coğrafya öğretmeni katılmıştır. Araştırmada elde edilen nitel ve nicel veriler betimsel analize tabi tutulmuştur. Analiz sonuçlarına göre coğrafya öğretmenleri uzaktan eğitime karşı değerlidir. Ancak uzaktan eğitimin yüz yüze eğitimin yerini almayacağı, öğrencilerin derslere yeterince katılmadığı ve derse yoğunlaşamadıkları sonuçları ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Covid-19 Salgını, Uzaktan Eğitim, Coğrafya Öğretmenleri, Coğrafya Eğitimi ve Öğretimi.

Makale Gönderme Tarihi: 05.05.2021

Makale Kabul Tarihi: 02.08.2021

Önerilen Atf:

İnce, Z., Şahin, V. ve Yentür, M. M. (2021). Coğrafya Öğretmenlerinin Covid-19 Sürecinde Uzaktan Eğitim Yöntemiyle Coğrafya Öğretimi Hakkındaki Görüşleri: İstanbul Örneği, *Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi*, 4(8): 707-729.

© 2021 Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi.

Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences

2021, 4(8): 707-729. DOI:[10.26677/TR1010.2021.794](https://doi.org/10.26677/TR1010.2021.794)
ISSN: 2667-422X Dergi web sayfası: www.sobibder.org

RESEARCH PAPER

Geography Teachers' Views of Geography Teaching on Distance Education in The Covid-19 Process: The İstanbul Case

Assistant Prof. Dr. Ziya İNCE, Namık Kemal University, Faculty of Arts and Sciences, Tekirdağ,
e-mail: zince@nku.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7389-8083>

Associate Prof. Dr. Vedat ŞAHİN, Namık Kemal University, Faculty of Arts and Sciences,
Tekirdağ, e-mail: vsahin@nku.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5502-5219>

Dr. M. Mücahit YENTÜR, Ministry of National Education, Director of National Education in Şişli,
İstanbul, e-mail: myentur@hotmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4382-7502>

Abstract

Due to the Covid-19 epidemic, which started to be seen in Turkey as of March 2020, collective living spaces, especially schools, were quickly closed and activities started to be carried out from home. Since this new situation is a new and difficult process for geography teachers, as it is for all teachers, geography teachers' views on distance education were needed. This research was carried out in order to examine the teaching carried out by distance education method by geography teachers in the direction of various variables during the Covid-19 epidemic. Within the scope of the research, a measurement tool consisting of three parts was used to get the opinions of geography teachers about the distance education process. Demographic information was used in the first part of the measurement tool, a questionnaire consisting of open-ended questions developed by the researchers in the second part, and the "Effectiveness of Distance Education and Geography Teaching Scale", previously developed by the same researchers, was used in the third part. The scale consists of one dimension and 13 questions. 324 geography teachers participated in the research. The qualitative and quantitative data obtained in the research were subjected to descriptive analysis. According to the results of the analysis, geography teachers are not against distance education. However, it has been concluded that distance education will not replace face-to-face education, students do not attend the lessons sufficiently and cannot concentrate on the lesson.

Keywords: Covid-19 Pandemic, Distance Education, Geography Teachers, Geography Education and Training.

Received: 05.05.2021

Accepted: 02.08.2021

Suggested Citation:

İnce, Z., Şahin, V. and Yentür, M. M. (2021). Geography Teachers' Views of Geography Teaching on Distance Education in The Covid-19 Process: The İstanbul Case, *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 4(8): 707-729.

© 2021 Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi.

GİRİŞ

Tarih boyunca farklı zamanlarda meydana gelen salgın hastalılar dünya üzerinde nüfusa ve beşerî faaliyetlere büyük etki etmiştir. Günümüzde dünya coğrafyasında ulaşım sistemlerindeki hızlı gelişmeler mesafeleri kısaltmış, dünyayı küçük bir köy haline getirmiştir. Böylece dünya üzerinde görülen basit salgınlar dahi küresel etkileye yol açar hale gelmiştir. İnsanlık tarihi içinde görülen en büyük salgınlardan biri de Covid-19 salgınıdır. Bir bölgenin büyük bölümünde veya bir grup canlının tamamında var olan hastalıklar bütünü (Camridge, 2020) şeklinde tarif edilen salgın (pandemi), TÜBA (2020) tarafından, dünya yüzeyinin çok geniş bir alanında görülen yaygın hastalıklar şeklinde tanımlanmıştır.

Covid-19 salgını ortaya çıktığı Çin'den 3 ay gibi kısa bir sürede bütün kıtalara yayılmış, ortaya çıkışının birinci yıldönümünde dünya üzerinde 1.300.576 insanın ölümüne sebep olmuştur (WHO, 2020). Dünya nüfusunun büyük bir kısmını eve hapseden (Yılmaz, 2020) Covid-19 salgını, bir sağlık krizi olmasına karşın, hükümetlerin hayat kurtarma ile ekonomiyi sürdürme arasında kalmalarına yol açmıştır (Burgess ve Sievertsen, 2020). Bu sebeple Covid-19 dünyayı ve bununla birlikte her ülkedeki eğitim ortamını hızlı bir şekilde dönüştürmüştür (UNESCO, 2020). Dünya üzerinde Covid-19'un yayılmasını azaltmak için, çoğu ülke eğitim kurumlarını geçici olarak kapatmaya karar vermiş ve uzaktan eğitime geçmiştir. Bu önlemler öğrencileri eğitimden yoksun bırakarak onları olumsuz etkilemiştir (Pınar ve Akgül, 2020). Bunun bir sonucu olarak Covid-19 salgını ile beraber birçok ülkede farklı sosyoekonomik arka plana sahip ailelerin çocukları arasında belirgin akademik başarı farklarının daha fazla derinleşeceğinden (Özer, 2020) endişe edilmiştir. Ayrıca uzaktan eğitime aniden başlanması, öğrencilerin ve öğretmenlerin buna ilk kez hazırlanmaları çevrimiçi öğrenmeye geçmede zorlanmalarına sebep olmuştur (DiPietro, Biagi, Costa, Karpiński ve Mazza, 2020).

Covid-19 gibi salgın hastalık dönemlerinde tüm toplumun sağlığını korumak ve güçlendirmek, üniversitelerin, akademik toplulukların, öğrencilerin ve araştırmacıların çalışmalarını sürdürülebilir bir şekilde devamını sağlamak hayati öneme sahiptir (TheLancet, 2020). Bu sebeple salgın döneminde her ülke kendi imkânları doğrultusunda tedbirler almaya çalışmıştır. Ancak salgın dönemine kadar uzaktan eğitim faaliyetlerinin kullanımı ve örgün eğitimden uzaklaşma dünya genelinde hiçbir zaman bu dönemdeki kadar yoğun yaşanmamıştır (Yılmaz vd., 2020).

Covid-19 dönemi ile birlikte yoğun şekilde eğitim hayatına giren uzaktan eğitim kavramı ilk kez 1892'deki kullanımının ardından mektupla veya evden öğretim şeklinde terimlerle ifadesi olsa da daha sonra çok sayıda farklı tanımlar yapılmıştır. Televizyon ve bilgisayarın yaygınlaşmasıyla birlikte 1990'lı yıllarda uzaktan öğretim sıklıkla kullanılmıştır. Bu çerçevede uzaktan eğitim; öğretme ve öğrenme öğelerini zaman ve mekan unsurları olmadan bir araya getiren bir terimdir (Kaya, 2002). Uzaktan eğitimi, farklı mekânlardaki öğretmen ve öğrencilerin, çeşitli iletişim teknolojileri yardımıyla öğretme-öğrenme faaliyetlerini gerçekleştiren bir sistemdir (Gelişli, 2015). Uzaktan eğitim, öğrencilerin öğretim faaliyetleri sırasında eğitim kaynaklarından ve birbirlerinden uzak olduğu eğitim şeklidir. İnsanlara her alanda eşit şartlarda, hayat boyu öğrenme fırsatları sunan uzaktan eğitim yöntemi, günümüzde bilgisayar ve internet teknolojisi sayesinde bütün alanlarda kullanılmaktadır.

Pandemi süreci Türkiye'deki eğitimi de etkilemiştir. Covid-19 vakalarının Türkiye'de görülmesiyle beraber Milli Eğitim Bakanlığı tarafından örgün eğitime ara verilerek uzaktan eğitim sistemine geçilmiştir (MEB, 2020a). Beklenmeyen bu durum karşısında öğretmenler hazırlıksız yakalanmış, bir an önce bu duruma uyum sağlamaya çalışmışlardır. EBA sistemi incelediğinde, coğrafya öğretmenlerinin bu kısıtlama döneminde sisteme yüksek oranda ders materyali yüklediği ve uzaktan eğitime uyum sağladığı görülür (EBA, 2020). Ortaöğretim Genel

Müdürlüğünün (OGM, 2020) bu konuda yaptığı kapsamlı araştırmaya göre eğitim paydaşlarının büyük ölçüde ve hızlı bir şekilde uzaktan eğitim sürecine dâhil olduğu anlaşılmaktadır.

Covid-19 salgını döneminde birçok devlet kendi şartlarında uzaktan eğitim için tedbirler almaya başlamıştır (Yılmaz, Güner, Mutlu, Doğanay ve Yılmaz, 2020). Türkiye’de Milli Eğitim Bakanlığı tarafından Covid-19 salgını döneminde eğitimi desteklemek için 11.Aralık.2020 tarihinde özel bir web sitesi kurularak öğrencilerin ve öğretmenlerin hizmetine sunulmuştur (MEB, 2020b). Türkiye’de ilk, orta ve lise seviyesinde eğitim Milli Eğitim Bakanlığı ve TRT’nin desteği ile hem televizyondan, hem de öğrenciler tarafından yararlı bulunduğu (Tüysüz ve Çümen, 2016) daha önce yapılan çalışmalar ile kanıtlanmış olan Eğitim Bilişim Ağı (EBA) üzerinden sürdürülmüştür.

Türkiye’de eğitim sistemi ilkökul, ortaokul ve lise olmak üzere üç kademededen ve her kademe dört sınıf seviyesinden oluşmaktadır. Coğrafya konuları ilkökul ve ortaokul seviyelerinde sosyal bilgiler ve fen bilgisi dersinde yer almasına rağmen, bağımsız olarak coğrafya dersi lise seviyesinde yer almaktadır. Coğrafya dersi liselerde 9.sınıf ve 10.sınıf seviyelerinde bütün okul türlerinde ve alanlarında zorunlu ve iki saat iken, 11.sınıf ve 12.sınıf seviyelerinde Türkçe-matematik ve sosyal bilimler alanlarında zorunlu ve seçmeli olarak 4 saat şeklinde yer almaktadır (MEB, 2018). Salgın döneminde lise kademesinde ilk iki yıl zorunlu ve son iki yıl seçmeli olan coğrafya dersinde, coğrafya öğretmenlerinin uzaktan eğitim yöntemi ile gerçekleştirdikleri öğretimin ne derece etkili olduğu araştırma konumuzu oluşturmaktadır.

LİTERATÜR TARAMASI

Covid-19 salgını döneminin eğitime etkileri ve uzaktan eğitim konusunda farklı branşlarda ve farklı örneklerde birçok araştırma (Akyol, 2020; Kızılkaya ve Yücekaya, 2021; Öz Ceviz, Tektaş, Basmacı ve Tektaş, 2020; Yılmaz vd., 2020) yapılmıştır. Bu araştırmalarda daha çok öğrencilerin uzaktan eğitim konusundaki algılarıyla ilgili değişkenler irdelenmiş, bunlar içinde de en fazla yaş, sınıf ve cinsiyet değişkenleri ölçülmüştür. Öğretmenler üzerine yapılan araştırmalarda ise daha çok cinsiyet, kıdem ve okul türü değişkenleri ele alınmıştır.

Uzaktan eğitim konusunda da son 30 yılda birçok araştırma yapılmıştır. Thach ve Murphy (1995) uzaktan eğitim modeliyle eğitim veren akademisyenlerin yetkinliklerini tanımlamaya çalışmıştır. Heuer ve King (2004), ABD’de çevrimiçi eğitimde eğitmenin rolü ve sorumluluklarını araştırmıştır. Lee ve Busch (2005) uzaktan eğitim yöntemlerini ve geleneksel eğitimden ayıran öğeleri eğitimci görüşlerine göre araştırmıştır. Düzakın ve Yalçınkaya (2020), web tabanlı uzaktan eğitim sistemi ile öğretim elemanlarının bu sisteme yatkınlıklarını incelemiştir. Özgöl vd. (2017), örgün eğitim içerisinde uzaktan eğitim uygulamalarını öğrenci ve öğretim elemanları açısından ele almışlardır.

Covid-19 salgını başlamasıyla birlikte sağlık, ekonomi, işletme, hukuk ve eğitim gibi alanlarda birçok çalışma yapılmıştır. Eğitim alanındaki çalışmalara baktığımızda öğretmen, öğrenci ve velilerin bu konudaki görüşleri en çok irdelenen konulardır. Yılmaz vd. (2020)’nin, veli algısına göre pandemi dönemi uzaktan eğitim sürecinin niteliği konusundaki çalışması, Ortaöğretim Genel Müdürlüğü’nün [OGM] (2020) küresel salgın döneminde uzaktan eğitim konusundaki kapsamlı araştırması, Pınar ve Dönel-Akgül (2020)’ün Covid-19 salgını sürecinde fen bilimleri dersinin uzaktan eğitim ile verilmesi konusundaki çalışması, İşeri ve Kırmacı (2020) tarafından hazırlanan Covid-19 pandemi süreci uzaktan eğitim değerlendirmesi çalışması, Koçoğlu vd.’nin (2020), Covid-19 pandemi sürecinde Türkiye’deki eğitime bakış konulu çalışması salgın dönemini açıklayan önemli çalışmalar arasındadır. Bu konuda uluslararası literatürde ise Michel vd., (2021)’in çalışması, Peters, Wang vd., (2020)’nin çalışması Singh, Matthees ve Odetunde (2021)’nin çalışması gibi araştırmalar bulunmaktadır.

Coğrafya alanında Covid-19 sürecindeki durum ile ilgili literatüre baktığımızda sınırlı sayıda bazı çalışmaların olduğu dikkat çekmektedir. Bunlardan biri Bagoly-Simo, Hartmann ve Reinke (2020) tarafından Almanya’da 15 ortaokul öğretmeninin Covid-19 sürecinde sınırlamalar ile beraber coğrafya öğretiminde yaşadıkları değişikliklere bakış açılarını keşfetmeye yöneliktir. Ayrıca Yılmaz, (2020) tarafından hazırlanan “20 Nisan 2020 tarihi itibarıyla Covid-19 virüsünün dünyadaki coğrafi kıtalara ve ülkelere göre dağılımı” isimli çalışması, Zoğal ve Emekli’nin (2020) Türkiye’de Covid-19 pandemisi sırasında ikinci evlerin değişen anlamları isimli çalışmaları, Özkartal ve Bozyiğit (2020) tarafından hazırlanan sosyal bilgiler ve coğrafya öğretmen adaylarının koronavirüs (COVID 19) ve çevrimiçi eğitim sürecine ilişkin görüşleri, Baş (2020)’ın Covid-19 pandemi sürecinde sosyal bilgiler öğretiminde uzaktan eğitimin artıları ve eksileri isimli çalışması, Sarıbaş ve Meydan (2020)’nın hazırladığı coğrafya bölümü öğrencilerinin çevrimiçi öğrenmeye karşı tutumları adındaki çalışması, Wood (2020)’un, Coğrafyada teknolojiye geliştirilmiş öğrenmeden yararlanma adındaki çalışması bu alandaki önemli çalışmalarındandır.

Literatürdeki çalışmalara bakıldığında genel olarak Covid-19 salgın dönemindeki eğitim durumunu açıklayan araştırmalar yoğunluktadır. Bu araştırma ise coğrafya alanında ve büyük bir öğretmen katılımı ile gerçekleştirilen bir çalışma olması bakımından literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın amacı; coğrafya öğretmenlerinin Covid-19 sürecinde uzaktan eğitim yöntemiyle coğrafya öğretimi hakkındaki görüşlerinin incelenmesidir. Sanal ortamda bu eğitimi bizzat veren öğretmenlerin görüşleri detaylı olarak incelenmeye çalışılmıştır. Bu amaçla “coğrafya öğretmenlerinin Covid-19 sürecinde uzaktan eğitim yöntemiyle coğrafya öğretimi hakkındaki görüşleri nedir?” sorusu araştırmanın temel sorusunu oluşturmaktadır. Coğrafya öğretmenlerinin görüşlerinin; cinsiyet, okul türü, kıdem ve yaşadıkları ilçe değişkenlerine göre farklılık gösterip göstermediğini görebilmek için aşağıdaki alt problemlerin cevapları aranmıştır.

- 1-Coğrafya öğretmenlerinin uzaktan eğitim ile gerçekleştirdikleri coğrafya öğretimi hakkındaki genel görüşleri nedir?
- 2- Coğrafya öğretmenlerinin uzaktan eğitim ile gerçekleştirdikleri coğrafya öğretimi hakkındaki görüşleri cinsiyet değişkenine göre farklılık gösteriyor mu?
- 3- Coğrafya öğretmenlerinin uzaktan eğitim ile gerçekleştirdikleri coğrafya öğretimi hakkındaki görüşleri çalıştığı okul türüne göre farklılık göstermekte midir?
- 4- Coğrafya öğretmenlerinin uzaktan eğitim ile gerçekleştirdikleri coğrafya öğretimi hakkındaki görüşleri çalışma kıdemine göre farklılık göstermekte midir?

Covid-19 salgın döneminde coğrafya öğretmenlerinin, çevrimiçi ortamda uzaktan eğitim yöntemi ile coğrafya eğitimini vermeleri ve bu eğitimin avantajlarını ve dezavantajlarını bizzat yaşamaları bakımından onların görüşlerinin detaylı olarak incelenmesi önemlidir. Ayrıca yapılan çalışma İstanbul gibi bir metropolün farklı sosyokültürel bölgelerinde görev yapan büyük bir coğrafya öğretmeni kitlesinin görüşlerini yansıtmaları bakımından literatüre katkı sağlayacak olması önem arz etmektedir. Bunun yanında Covid-19 salgınının devam ettiği dönemde gerçekleşen bu çalışma, uzaktan eğitim faaliyetlerinin daha işlevsel olması, coğrafya öğretimine sağlayacağı katkı benzer salgın dönemlerinde nasıl bir yol haritasının çizileceği ve nasıl uyum sağlanacağı konuları açısından önem arz etmektedir.

YÖNTEM

Bu araştırma, coğrafya öğretmenlerinin Covid-19 sürecinde uzaktan eğitim yöntemiyle yapılan coğrafya öğretimi hakkındaki görüşlerini incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırma, nicel ve nitel araştırma tekniklerinin birlikte kullanıldığı bir model olarak tasarlanmıştır. Bu çerçevede çalışma karma yapıdadır. Karma yapıli araştırma çoklu, kapalı uçlu ya da nicel tipte maddelerin yanında birkaç açık uçlu nitel yapıdaki maddeleri içeren bir anketin uygulaması gerçekleşir (Kıral ve Kıral, 2011). Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden biri olan kesitsel tarama modeline öncelik verilmiştir. Kesitsel taramada bir durumu aydınlatmak için tek bir seferde katılımcılardan veri toplayarak değişkenler arası ilişkileri açıklama hedeflenir (Büyüköztürk, 2012). Sosyal bilimlerde yaygın olarak kullanılan tarama araştırmaları, geniş gruplar üzerinde yürütülen, gruptaki bireylerin bir olgu veya olayla ilgili olarak görüşlerinin, tutumlarının alındığı, olgu ve olayların betimlenmeye çalışıldığı araştırmalardır (Karasar, 2013; Çepni, 2018). Araştırmada öğretmenlerin görüşlerini alabilmek için üç bölümden oluşan ölçme aracı kullanılmıştır.

Çalışma 2020-2021 Eğitim öğretim yılı güz dönemi ve İstanbul ilinde görev yapan coğrafya öğretmenleriyle sınırlıdır.

Evren ve Örneklem

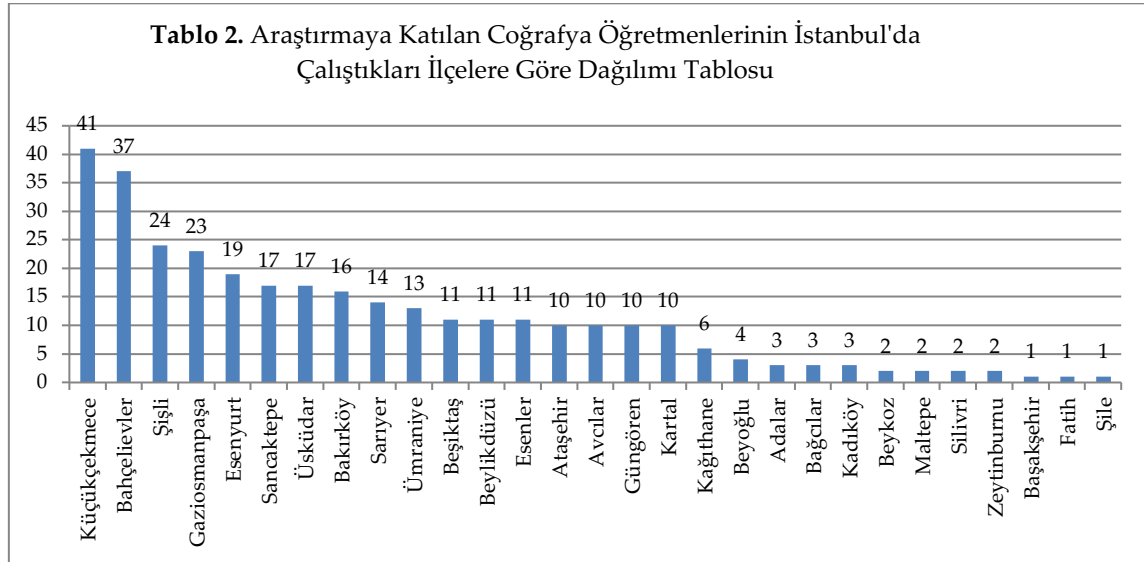
Araştırma evrenini İstanbul ilindeki coğrafya öğretmenleri oluştururken, araştırma örneklemini bu ilde ulaşılabilen 324 coğrafya öğretmeni oluşturmaktadır. Çalışmada belirlenen evrenin tamamına ulaşamayacağı için örneklem yoluna gidilmiştir. Araştırmanın sonuçlarının kapsamının geçerliği, örneklemin evreni temsil edici olması ve en yüksek örneklem çeşitliliği için (Doğanay, 2002: 6) İstanbul'un ve 29 ilçesinde farklı sosyo-ekonomik özelliklere sahip bölgelerindeki coğrafya öğretmenlerinin çalışmaya katılmasına gayret gösterilmiştir. Yine katılım çeşitliliği açısından farklı okul türlerinden ve farklı çalışma kıdemlerinde öğretmenlerin görüşlerine ulaşılmıştır. Karasar (2013) ve Yeşil (2014), bilimsel araştırmalardaki örneklem kavramını, gözlemlerin nispeten daha küçük bir grup üzerinde gerçekleştirilmesi ile evrenin bütün özelliklerinin yansıtılması şeklinde ifade etmektedirler. Yıldırım ve Şimşek (2013) örneklimi, evren yerine küçük bir grubun araştırma için incelenmesi şeklinde açıklarken, Büyüköztürk (2012) örneklemini, kendi içinde benzeşik ve farklı durumları kapsamlı açıklayıp sonuçlar çıkarma olarak ifade etmiştir. Böylece inceleme sonuçlarının, problemin daha geniş bir çerçevede tasvirini yapmak, evren değerleri hakkında önemli ve güçlü ipuçları elde etmek açısından önemlidir. Örneklem büyüklüğü tespit edilirken %95 güven aralığında (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2014) en az 330 katılımcıya anket uygulanması hedeflenmiştir. Ancak araştırmada gönüllülük esası doğrultusunda 324 coğrafya öğretmenine ulaşılmıştır. Katılımcılara ait demografik bilgiler Tablo 01'de görülmektedir.

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılan coğrafya öğretmenlerinin % 46,3'ünü (150) kadınlar ve % 53,7'sini (174) erkekler oluşturmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığının istatistiklerine (MEB, 2020c) göre de İstanbul ilinde coğrafya öğretmenleri arasında erkek öğretmenlerin oranı daha yüksektir. Öğretmenlerin mesleki kıdemleri ise; 1-4 yıl kıdem aralığında 38 (% 11,7), 5-9 yıl kıdem aralığında 83 (% 25,6), 10-14 yıl kıdem aralığında 63 (% 19,4), 15-19 yıl kıdem aralığında 37 (% 11,4), 20-24 yıl kıdem aralığında 45 (% 13,9), 25-29 yıl kıdem aralığında 49 (% 15,1) ve 30 yıl ve üstü kıdeme sahip 9 (% 2,8) coğrafya öğretmeninden oluşmaktadır. Okul türlerine göre sıralandığında 120 (% 37,0) coğrafya öğretmeniyle en fazla olan Anadolu Liselerinden araştırmaya katılım olmuştur. Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinden 79 (%24,4), Anadolu İmam Hatip Liselerinden 71 (%21,9), Özel Anadolu Liselerinden 29 (%9,0) ve diğer ortaöğretim kurumlarından 25 (%7,7) coğrafya öğretmeni araştırmaya katılmıştır. Bu oranlar toplandığında

öğretmenlerin büyük çoğunluğunun devlet okullarında çalıştığı (% 91), özel okullarda çalışanların oranının ise düşük seviyede (% 9) kaldığı görülmektedir.

Değişkenler		f	%	Değişkenler		f	%
Cinsiyet	Kadın	150	46.3	Çalışılan okul türüne göre dağılım	Anadolu Lisesi	120	37.0
	Erkek	174	53.7		Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	79	24.4
	<i>Toplam</i>	324	100.0		Anadolu İmam Hatip Lisesi	71	21.9
Mesleki Kıdem Durumu	1-4 yıl	38	11.7		Özel Anadolu Lisesi	29	9.0
	5-9 yıl	83	25.6		Diğer	25	7.7
	10-14 yıl	63	19.4		<i>Toplam</i>	324	100.0
	15-19 yıl	37	11.4		Yaşanılan ilçeye göre dağılım		
	20-24 yıl	45	13.9		Çok fazla ilçe ismi olduğu için farklı bir tablo olarak gösterilmiştir.		
	25-29 yıl	49	15.1				
	30 yıl ve üstü	9	2.8				
	<i>Toplam</i>	324	100.0				

Araştırmaya katılan öğretmenlerin sayıları ve İstanbul'da yaşadıkları ilçelere göre dağılımları Tablo 2'de görülmektedir.

Tablo 2 incelendiğinde İstanbul'un 29 ilçesinden coğrafya öğretmenlerinin araştırmaya katıldığı görülmektedir. Araştırmaya en yüksek katılımlar sırasıyla Küçükçekmece (41), Bahçelievler (37), Şişli(24) ve Gaziosmanpaşa (23) ilçelerindedir. Diğer ilçelerden katılım tabloda görüldüğü şekliyledir. İstanbul çapında 10 ilçeden ise araştırmaya hiç katılım olmamıştır.

Veri Toplama Aracı

Araştırma kapsamında, üç bölümden oluşan ölçme aracı kullanılmıştır. Ölçme aracının birinci bölümünde cinsiyet, kıdem, okul türü ve çalışılan ilçe gibi katılımcıların demografik bilgileri yer almaktadır. İkinci bölümde araştırmacılar tarafından geliştirilen uzman görüşü alındıktan sonra son hali verilen açık ve kapalı uçlu sorulardan oluşan anket yer almaktadır. Anket yoluyla çok sayıda veriyi oldukça kısa sürede elde etmek mümkündür (Bahar, 2014: 48). Bu çalışmada kullanılan anket yönteminde demografik, olgu, bilgi, yargı ve davranış içerikli sorular (Küçük, 2016) katılımcılara sorulmuştur. Araştırmanın amacı doğrultusunda hazırlanan anket formu oluşturulurken, literatürdeki çalışmalardan yararlanılmıştır. Öncelikle anketin hazırlanması için araştırmacılar tarafından soru madde havuzu oluşturulmuştur. Anket maddelerinin kapsam geçerliği için 3 uzman görüşüne başvurulmuştur.

Veri toplama aracının üçüncü bölümde ise İnce, Yentür ve Şahin (2021) tarafından geliştirilen “uzaktan eğitim ile coğrafya öğretiminin etkililiği ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek bir boyut ve 13 sorudan oluşan, İnce vd., (2021) tarafından geçerliliği ve güvenilirliği sağlanmış bir ölçektir. Ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı .88 bulunmuştur. Bu değer Büyüköztürk, Şekercioğlu Çokluk, (2018)’a göre bir ölçek için kabul edilir değerler içinde kalmaktadır. Ölçek maddelerine ilişkin madde toplam korelasyonlarının .39 ile .70 arasında değiştiği görülmektedir. Ölçeği oluşturan maddelere yönelik korelasyon katsayısının .20’den büyük olmasının o maddelerin ait oldukları boyutun amacına yeterli seviyede hizmet edebilme özelliğine sahip oldukları (Şencan, 2005; Büyüköztürk, 2012; Tavşancıl, 2019) kabul edilmektedir. Ölçek 5’li Likert tipi sorulardan oluşmaktadır. Kesinlikle katılmıyorum (1), Katılmıyorum (2), Kararsızım (3), Katılıyorum (4) ve Kesinlikle katılıyorum (5) ifadeleri arasında yer alan ölçekten katılımcıların alabileceği en düşük puan 13 iken en yüksek puan 65’tir.

Ölçek verileri araştırmacılar tarafından açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizlerine tabi tutulmuş ve analiz sonuçlarına göre, ölçeğin madde yükleri .45 ile .78 arasında değer almakta olup uyum indeksi değerleri $\chi^2/sd = 3.76$, $p < .01$, RMSEA = .08, GFI = .90, CFI = .91, SRMR = .06, AGFI = .85, şeklinde hesaplanmıştır. Bu sonuçlara göre “uzaktan eğitim ile coğrafya öğretiminin etkililiği ölçeği”, coğrafya öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik tutumlarını ölçmek için yeterlidir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Namık Kemal Üniversitesinin Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu kararı ile bu araştırmanın gerçekleştirilmesinde kullanılan yöntemlerde etik sakınca bulunmadığı kararı verilmiştir. Ayrıca araştırmanın öğretmenlere uygulanabilmesi için İstanbul il Milli Eğitim Müdürlüğünden izin alınmıştır. Salgın sebebi ile ölçek ve araştırma formu elektronik ortama aktararak, eposta ve cep telefonu grupları yardımıyla öğretmenlere ulaştırılmıştır. Bu sebeple kayıp veri oluşmamıştır. Çevrimiçi anketler, zaman kısıtlamasının olmaması, katılımcıların kendini rahat hissettikleri bir zaman diliminde soruları cevaplamaları, verilerin aktarımında hata ve kayıpların olmaması (Uğraş, Reis ve Karataş, 2011) gibi sebepler ile sonuçlarının daha doğru olduğu kabul edilmektedir.

Verilerin analizinde betimsel analiz kullanılmıştır. Bu tür analizde amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır. Bu amaçla elde edilen veriler önce sistematik ve açık bir biçimde betimlenir, sınıflanır ve yorumlanır. Bulgular arasında neden-sonuç ilişkisi kurularak ileriye yönelik tahminlerde bulunabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 256). Araştırmada elde edilen veriler MS.Excel ve SPSS programında çözümlenmiş, sınıflandırılmış, frekans ve yüzdelik puanlar bakımından incelenerek tablo ve grafiklere dökülmüş ve analiz

edilmiştir. Verilerin normal dağılım göstermesi sebebi ile parametrik testler uygulanmıştır. Ölçek yapısının uyumluluğunu test etmek için Doğrulayıcı Faktör Analizinde χ^2 , χ^2/sd , RMSEA, SRMR, CFI, GFI, IFI ve AGFI uyum indeksleri (Schermelleh-Engel, Moosbrugger, ve Müller, 2003) incelenmiştir. İkili değişkenlerin karşılaştırmalarda bağımsız örneklem T Testi, çok değişkenlerde çoklu gruplar için tek yönlü ANOVA uygulanmıştır. Uygulanan test ve analizlerin tabloya dönüştürülmesinde Özdamar (2018)'dan yararlanılmıştır.

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde coğrafya öğretmenlerinin çevrimiçi ortamda ölçek sorularına verdikleri cevaplardan elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Coğrafya öğretmenlerinin, Covid-19 salgını sürecinde uzaktan eğitim yöntemi ile verdikleri coğrafya öğretimi hakkındaki görüşleri alt problemler doğrultusunda ayrıntılarıyla sunulmaya çalışılmıştır.

Birinci Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırma sorusunun birinci alt problemi olan, coğrafya öğretmenlerinin uzaktan eğitim ile coğrafya öğretimine ilişkin genel görüşleri ve tutumları anket soruları ile açıklanmaya çalışılmıştır. Tablo 3'te salgın öncesi ve sonrasında öğretmenlerin uzaktan eğitim ile coğrafya öğretimine ilişkin görüşlerine yer verilmiştir.

Tablo 3. Coğrafya Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim ile Coğrafya Öğretimine İlişkin Genel Görüşleri

Coğrafya öğretmenlerine sorulan sorular	Evet		Hayır		Toplam f
	f	%	f	%	
Covid-19 salgını öncesinde uzaktan eğitimin ne olduğunu biliyor muydunuz?	261	80.6	63	19.4	324
Covid-19 salgını öncesinde herhangi bir konuda uzaktan eğitim aldınız mı?	119	36.7	205	63.3	324
Mart 2020'de başlayan uzaktan öğretim sistemini beğendiniz mi?	188	58.0	136	42.0	324
Sizce uzaktan eğitim, örgün-yüzyüze eğitimin yerine geçer mi?	30	9.3	294	90.7	324
Milli Eğitim Bakanlığının sağladığı uzaktan eğitim sistemi (EBA) kullanımı kolay bir sistem midir?	284	87.7	40	12.3	324
Sizce uzaktan eğitim sisteminde sizlerin anlattığı canlı dersler öğrencilerin ilgisini yüz yüze eğitimden daha çok çekmekte midir?	17	5.2	307	94.8	324
EBA dışında canlı ders anlatım programlarına ihtiyaç hissettiniz mi?	275	84.9	49	15.1	324
Uzaktan eğitim etkinliklerinde öğrenci devamlılığı takip edilmelidir?	275	84.9	49	15.1	324

Tablo 3 incelendiğinde coğrafya öğretmenlerine, Covid-19 salgını öncesinde uzaktan eğitimin ne olduğunu bilip bilmediklerini sorduğumuzda, öğretmenlerin %80,6'sı evet bu konuda bilgilerinin olduğunu %19,4'ü ise hayır bu konuda bir bilgilerinin olmadığını ifade etmişlerdir. Araştırmada coğrafya öğretmenlerine sorduğumuz Covid-19 salgını öncesinde herhangi bir konuda uzaktan eğitim alıp almadıkları konusundaki ikinci soruda, öğretmenlerin %36,7'si "evet" bu konuda eğitim aldıklarını, ancak %63,3'ü ise "hayır" bu konuda bir eğitim

almadıklarını ifade etmişlerdir. Ancak eğitim alanlar bu eğitimi nereden aldıklarını ifade etmemişlerdir.

Ortaöğretim kurumlarında Milli Eğitim Bakanlığının uygulaması ile 23 Mart 2020'den itibaren uzaktan eğitim başlatılmıştır. Öğretmenlerin bu uzaktan öğretim sistemini beğenip beğenmediklerini sorduğumuz soruda, öğretmenlerin %58'i evet bu uzaktan öğretim sistemini beğendiklerini, %42'si ise hayır bu uzaktan öğretim sistemini beğenmediklerini ifade etmişlerdir.

Mart 2020'den beri uzaktan eğitim sistemini kullanan ve yaşayan öğretmenlere; uzaktan eğitimi örgün-yüz yüze eğitimin yerine koyup koyamayacakları sorulduğunda; öğretmenlerin büyük çoğunluğu (%90,7) hayır örgün eğitim yerine koyamayacaklarını ifade etmişlerdir.

Coğrafya öğretmenlerine Milli Eğitim Bakanlığının sağladığı Eğitim Bilişim Ağı'nın (EBA) kullanımını kolay bir sistem olup olmadığı sorulduğunda, öğretmenlerin %87,7'si gibi büyük çoğunluğu kolay olduğunu belirtmiştir.

Coğrafya öğretmenlerinin %94,8 gibi büyük çoğunluğu uzaktan eğitim sisteminde anlattıkları canlı derslerin, öğrencilerin ilgisini yüz yüze eğitimden daha az çektiğini ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin kendi derslerindeki gözlemlerine göre cevapladıkları bu soruya göre, öğretmenlerin harcadıkları emekler boşa gitmektedir.

Coğrafya öğretmenlerinin büyük çoğunluğu (%84,9) Milli Eğitim Bakanlığının sağlamış olduğu EBA ders portalının coğrafya ders müfredatını uygulayabilmek için yetmediğini ve farklı programlara ihtiyaç duyduklarını ifade etmişlerdir.

Coğrafya öğretmenlerinin %84,9 gibi büyük çoğunluğu uzaktan eğitim etkinliklerinde öğrenci devamlılığının takip edilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir.

Coğrafya öğretmenlerine açık uçlu olarak EBA eğitim portalı dışında kullandıkları ders anlatım programları sorulduğunda öğretmenlerin cevapları Tablo 4'te görülmektedir.

Tablo 4. EBA Dışında Hangi Ders Anlatım Programlarından (Platformlarından) Yararlandınız? İsimlerini Yazınız.

Eğitim Programı Adı	f	Oran (%)	Geçerli Oran (%)	Toplam Oran (%)
Zoom	78	41,71	41,71	41,71
Microsoft Teams	42	22,46	22,46	64,17
Google Meet	37	19,79	19,79	83,96
Diğer	30	16,04	16,04	100,00

Bu verilere göre EBA dışında coğrafya öğretmenlerin; en çok kullanım kolaylığı ve yaygınlığı sebebi ile Zoom (78), Microsoft Teams (42) ve Google Meet (37) programlarını en çok tercih etmiştir. Diğer adı altında kullanılan bazı programlar ise; Youtube (5), Adobe Connect (4), Google Classroom (4), Whatsapp (4), Okulsis (3), Eysis (2), Raunt (2), TeamLink (2), Khan Academy (1), Perculus (1), Quizz (1), Skype (1) şeklinde sıralanmaktadır.

Coğrafya öğretmenlerine uzaktan eğitim sırasında canlı anlatımlar ve videolar dışında hangi ders materyallerinin olması gerektiği sorulduğunda, öğretmenlerin en çok dile getirdiği ders materyalleri Tablo 5'te görülmektedir.

Tablo 5. Uzaktan Eğitimde, Ders Hocalarının Canlı Ders Anlatımları ve Video Kayıtları Dışında Neler Olmalıdır?

Öneriler	f	(%)
Testler	283	87,35
Animasyonlar	280	86,42
Çalışma kâğıtları paylaşımı	236	72,84
Ek kaynak PDF'leri	216	66,67
Günlük ödevler ve birebir ödev kontrolü	202	62,35
Animasyon paylaşımı	199	61,42
Diğer	20	6,17

Coğrafya öğretmenlerin tercih ettiği materyal önerileri sırasıyla; testler (%87,35), animasyonlar (%86,42), günlük ödevler ve birebir ödev kontrolü (%62,35), ek kaynak pdf'leri (%66,67), çalışma kâğıtları paylaşımı (%72,84), animasyon paylaşımı (%62,42), diğer (%6,17) şeklindedir. Bu veriler coğrafya öğretmenlerinin ekran karşısında düz bir anlatım dışında farklı yöntem ve materyalleri tercih ettiklerini göstermektedir.

Coğrafya öğretmenlerine uzaktan eğitim derslerini hangi araçlar ile öğrencilere anlattıkları sorulduğunda, öğretmenlerin cevapları Tablo 6'daki gibidir.

Tablo 6. Uzaktan Eğitim Derslerini Hangi Araçlar ile Öğrencilere Anlatmaktasınız?

Elektronik Araç	f	(%)
Dizüstü Bilgisayar	253	78,09
Akıllı telefon	147	45,37
Masaüstü Bilgisayar	68	20,99
Tablet	60	18,52
Akıllı televizyon	7	2,16

Tablo 6 incelendiğinde öğretmenlerin büyük çoğunluğunun dizüstü bilgisayar (%78,09) cevabını verdiği görülmektedir. Birden fazla seçeneğin işaretlenebileceği bu soruda dizüstü bilgisayar yanında farklı zamanlarda farklı araçların da kullanıldığı verilen cevaplardan anlaşılmaktadır. Bu sebeple akıllı telefon (%45,37), masaüstü bilgisayar (%20,99), tablet (%18,52), akıllı televizyonun da (%2,16) ders anlatılırken kullanılan araçlar arasında olduğu görülmektedir.

Coğrafya öğretmenleri uzaktan eğitim sürecinde canlı derslerini hangi zaman diliminde yaptıkları sorulduğunda verdikleri cevaplar Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7. Uzaktan Eğitim Sürecinde Canlı Derslerinizi Hangi Zaman Diliminde Yapmaktasınız?

Zaman Dilimi	f	Oran (%)	Geçerli Oran (%)	Toplam Oran (%)
Okul idaresinin belirlediği programa göre karma saatlerde	259	79,94	79,94	79,94
Hafta içi her saatte	48	14,81	14,81	94,75
Sadece sabah	10	3,09	3,09	97,84
Sadece öğleden sonra	5	1,54	1,54	99,32
Hafta sonu her saatte	2	0,62	0,62	100,0

Tablo 7 incelendiğinde coğrafya öğretmenlerinin büyük çoğunluğu canlı derslerini okul idaresinin belirlediği programa göre karma saatlerde (%79,94) yaptıklarını ifade etmişlerdir. Hafta içi her saatte (%14,81), sadece sabah (%3,09), sadece öğleden sonra (%1,54) ve hafta sonu her saatte diyenlerin (%0,62) ise düşük oranda olduğu görülmektedir.

Araştırmada coğrafya öğretmenlerine Covid-19 salgını dönemindeki uzaktan eğitim sürecinde karşılaştıkları en önemli sorunlar neler olduğunun sorulduğu soruda cevaplar sınıflandırılmış ve Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8. Covid-19 Salgını Dönemindeki Uzaktan Eğitim Sürecinde Karşılaştığınız Sorunlar Nelerdir?

Eğitim Programı Adı	f	(%)
Öğrenci ödevlerini kontrolde zorluklar yaşanması	181	55,86
İnternet Erişim imkânının yetersizliği	145	44,75
Online platformun çok yavaş olması	132	40,74
Elektronik cihazı aynı anda kullanacak birden çok kişi olması	118	36,42
Ders saatlerinin uygun olmaması,	107	33,02
Ders takip araçlarının (Bilgisayar, Tablet, Akıllı telefon vb.) eksikliği	107	33,02
İnternet paketinin yetersizliği	96	29,63
Dikkat / Motivasyon eksikliği	73	22,53
Aile sorumluluklarının fazlalığı	68	20,99
Kaldığım yerdeki ortamın ders anlatmaya uygun olmaması	49	15,12
Elektronik iletişim araçlarını ve programları kullanmadaki yetersizliğim.	36	11,11
Diğer	24	7,41

Verilen cevaplara göre (Tablo 8) coğrafya öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde karşılaştığı önemli sorunların başında öğrenci ödevlerini kontrolde zorluklar yaşanması (181) gelmektedir. Bunun dışında, İnternet erişim imkânının yetersizliği (145), çevrimiçi (online) platformun çok yavaş olması (132), elektronik cihazı aynı anda kullanacak birden çok kişi olması (118), ders saatlerinin uygun olmaması (107), ders takip araçlarının (bilgisayar, tablet, akıllı telefon vb.) eksikliği (107), internet paketinin yetersizliği (96), dikkat / motivasyon eksikliği (73), aile sorumluluklarının fazlalığı (68), kaldığım yerdeki ortamın ders anlatmaya uygun olmaması (49), elektronik iletişim araçlarını ve programları kullanmadaki yetersizliğim (36), diğer (24) şeklinde sıralanmaktadır. Diğer adı altında belirtilen maddeler ise; “öğrenciler ile iletişim kuramama, öğrenci katılımının çok düşük olması, salgın nedeni ile bebeğime bakıcı bulamamak, sabote edilen dersler, öğrencilerin ilgisizliği, okul idaresinin ders programını doğru planlamaması, internet hizmeti hızının düşmesi, öğrenci kamerasının kapalı olması, günün herhangi bir zaman aralığında sıkışmak, öğrencilerin uzaktan eğitime erişim imkânlarının yetersizliği, ders saatlerinin kısa olması” şeklinde ifade edilmiştir.

Araştırmada coğrafya öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde derslere olan ilgi düzeylerinin ne seviyede olduğu gösteren bulgular Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9. Uzaktan Eğitim Sürecinde Derslere İlgi Düzeyiniz Ne Seviyedeydi?

İlgi Düzeyi	f	Oran (%)	Geçerli Oran (%)	Toplam Oran (%)
Yüksekti	149	45,99	45,99	45,99
Orta Düzeydeydi	157	48,46	48,46	94,44
Düşük Düzeydeydi	18	5,56	5,56	100,00

Elde edilen cevaplara göre coğrafya öğretmenlerinin yarısından azının (%45,99) ilgi düzeyi yüksek iken, %48,46'sının ilgi düzeyi orta ve %5'inin ilgi düzeyi düşük seviyededir.

Coğrafya öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde derslere ilgi düzeyini etkileyen sebepleri incelendiğinde elde edilen bulgular tablo 10'da görülmektedir.

Tablo 10. Uzaktan Eğitim Sürecinde Derslere İlgi Düzeyinizi Etkileyen Sebepler

İlgi düzeyinizi etkileyen sebepler	f	Oran (%)
Öğrencilerin derse katılımının azlığı	220	67,90
İnternet bağlantı sorunları	132	40,74
Uzaktan eğitim sisteminin kullanışlı olmaması	83	25,62
Ders saatlerinin çok erken/geç olması	59	18,21
Aşırı ders yükünün olması	42	12,96
Evde olmanın rahatlığı	39	12,04
Diğer	15	4,63

Tablo 10'a bakıldığında, ilk sırada; öğrencilerin derse katılımının azlığı (220) gelmektedir. Bunun dışında sırası ile, internet bağlantı sorunları (132), uzaktan eğitim sisteminin kullanışlı olmaması (83), ders saatlerinin çok erken/geç olması (59), aşırı ders yükünün olması (42), evde olmanın rahatlığı (39) ve diğer sebepler (15) ilgi düzeyini düşüren sebep olarak dile getirilmiştir.

Diğer adı altında belirtilen maddeleri incelediğimizde ise; "öğrencilerle iletişimde yaşanan aksaklıklar, bebeğime bakacak kimsenin olmaması, evde 6 yaşında küçük bir çocuğumun olması, canlı ders tanımlamalarındaki düzensizlikler, öğrencilerle yüz yüze yapılan derslerde olduğu gibi etkili olamamak, benim aktif olmama karşın öğrencilerin hiç aktif katılım sağlamaması, bazı öğrencilerin internetinin olmaması, evde iki çocuğumun da uzaktan eğitimle ders alması sebebi ile bilgisayar sıkıntısı yaşamam" şeklinde cevapların verildiği görülmüştür. Ayrıca bazı öğretmenler ise canlı ders anlatımları sırasında yaşana hoş olmayan olaylar sebebi ile uzaktan eğitim sistemini güvenilir bulunmadığı için kullanmaktan kaçındıkları bulgusu elde edilmiştir.

Araştırma sorusunun birinci alt problemde coğrafya öğretmenlerinin uzaktan eğitim ile coğrafya öğretimine ilişkin genel tutumları ise İnce vd. (2021) tarafından hazırlanan ölçek soruları ile ölçümlenmiştir. Ölçek sorularına verilen cevaplara göre öğretmenlerin tutumları Tablo 11'de verilmiştir.

Tablo 11. Coğrafya Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim ile Coğrafya Öğretimine İlişkin Genel Ortalama Tutumları

	N	En Yüksek	En Düşük	Ortalama	Std. Sapma
Madde Ortalamaları	324	4.69	1.31	2.86	.73373
Madde Toplamları	324	61.00	17.00	37.17	9.53852

Tablo 11'deki verilere bakıldığında; en düşük ortalama puan 1,31 iken, en yüksek puan 4,69'dur. Genel ortalama puan ise 2,86'dir. Ayrıca en düşük toplam puan 17.00 iken, en yüksek toplam puan ise 61,00'dir. Genel ortalama toplam puan ise 37.17'dir. Bu veriler coğrafya öğretmenlerin uzaktan eğitim ile gerçekleştirilen coğrafya eğitimine karşı orta düzeyde bir tutuma sahip olduğunu göstermektedir.

Araştırmada ölçek sorularına verilen cevapların aldığı cevap ortalamaları Tablo 12’de görülmektedir. Araştırma sonuçlarına göre ölçek soruları içinde; Madde 9, Madde 10, Madde 12, Madde 3, Madde 7, Madde 13, Madde 5, Madde 14 ve Madde 1 coğrafya öğretmenleri tarafından benimsenmemiş ve sırasıyla küçük puanlar alarak düşük ortalamalara sahiptir. Buna karşılık Madde 2, Madde 1, Madde 8 ve Madde 6 ise coğrafya öğretmenlerince olumlu karşılanmış, yüksek ortalamalara sahip maddelerdir.

Tablo 12. Araştırmaya Katılan Coğrafya Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim ile Verdikleri Coğrafya Eğitimi Konusundaki Görüşleri

Maddeler	̄
1-Uzaktan eğitim ve sanal sınıf sistemi coğrafya konularının öğretimi için faydalıdır.	3.2315
2-Uzaktan eğitim ve sanal sınıf sistemi coğrafya konularının öğretiminde kolaylık sağlamaktadır.	3.1142
3-Uzaktan eğitim ve sanal sınıf sistemi daha çok Fiziki Coğrafya konularının öğretiminde yararlıdır.	2.6204
4-Uzaktan eğitim ve sanal sınıf sisteminde coğrafya öğretim teknikleri rahatlıkla uygulanabilmektedir.	2.9537
5-Uzaktan eğitim ve sanal sınıf sistemi coğrafya konularını öğretme sürecini hızlandırmaktadır.	2.9074
6-Uzaktan eğitim ve sanal sınıf sistemi coğrafya öğretim materyallerinin çeşitlenmesini sağlamıştır.	3.3179
7-Uzaktan eğitim ve sanal sınıf sistemi sayesinde coğrafya dersinde öğrencilerin defter tutmasına gerek kalmamıştır.	2.6914
8-Uzaktan eğitim ve sanal sınıf sistemi ile Coğrafya dersinde öğretmenin etkinliği artmıştır.	3.2500
9-Uzaktan eğitim ve sanal sınıf sistemi ile coğrafya dersinde öğrencilerin derse katılımı artmıştır.	2.0895
10-Uzaktan eğitim ve sanal sınıf sisteminde coğrafya öğretmeni olarak derste kendimi daha özgür hissedirim.	2.5586
11-Uzaktan eğitim ve sanal sınıf sisteminde verilen canlı ders sürelerinin coğrafya derslerini yeterli düzeyde verecek seviyededir.	2.9877
12-Uzaktan eğitim ve sanal sınıf sisteminde coğrafya derslerini ev ortamında verme rahatlığı derse daha çok konsantre olmamı sağlar.	2.5679
13-Salgın süreci bittikten sonra da coğrafya eğitiminde uzaktan eğitimin yüz yüze eğitimle birlikte devam etmesi gerektiğini düşünüyorum.	2.8889

Bu durumda Tablo 12 incelendiğinde en düşük ortalamaya sahip 9.maddenin “Uzaktan eğitim ve sanal sınıf sistemi ile coğrafya dersinde öğrencilerin derse katılımı artmıştır” coğrafya öğretmenlerinin çoğunluğu tarafından kabul edilmemiştir. Öğretmenlere göre öğrencilerin uzaktan eğitim ile beraber derse devamı da azalmıştır. Buna karşılık en yüksek ortalamaya sahip 6.maddenin “Uzaktan eğitim ve sanal sınıf sistemi coğrafya öğretim materyallerinin çeşitlenmesini sağlamıştır” coğrafya öğretmenlerinin büyük çoğunluğu tarafından kabul edilmiştir. Coğrafya öğretmenleri sadece sınıftaki fiziki materyaller değil elektronik ortamdaki kaynakları da çokça kullanmayı öğrenmiştir.

İkinci Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırma sorusunun ikinci alt problemi, Coğrafya öğretmenlerinin uzaktan eğitim ile gerçekleştirdikleri coğrafya öğretimi hakkındaki görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre değişip değişmediğidir. Bu konuda bağımsız örneklem t testi uygulanmıştır (Tablo 13).

Tablo 13. Coğrafya Öğretmenlerinin Cinsiyet Değişkeni Açısından Çevrimiçi Öğrenme Tutumları Bağımsız Örneklem T-Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	\bar{X}	S	T	df	p
Coğrafya Öğretiminde Uzaktan Eğitimin Etkililiği	Kadın	150	2.8221	.747	0.862	322	.389
	Erkek	174	2.8926	.722			

Uygulanan t test sonuçlarına göre, coğrafya öğretmenlerinin uzaktan eğitim ile gerçekleştirilen coğrafya öğretimi hakkındaki görüşlerinin değişkenine cinsiyet göre karşılaştırıldığında gruplar arası anlamlı bir fark elde edilememiştir ($p>0.05$).

Üçüncü Alt Probleme Ait Bulgular

Coğrafya öğretmenlerinin uzaktan eğitim ile gerçekleştirdikleri coğrafya öğretimi hakkındaki görüşlerinin çalıştığı okul türüne göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü varyans (Anova) analizi yapılmıştır. Tek yönlü varyans analizi sonucunda gruplar arası homojenliğin ($p>0,05$; ($p= .252$) sağlandığı görülmüştür. Anova analizi sonucuna göre ($p= 0,054$; $p>0,05$) okul türüne göre puan ortalamaları arası fark anlamlı değildir. Okul türü ortalamaları arası fark olmakla birlikte; gruplara ait örneklem büyüklüklerindeki önemli farklar grup ortalamalarını arasındaki farkın anlamlı olup olmamasını etki etmektedir (Tablo 14).

Tablo 14. Okul Türü Değişkenine Göre Coğrafya Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim İle Gerçekleştirdikleri Coğrafya Öğretimi Hakkındaki Görüşlerinde Anlamlı Bir Farkın Olup Olmadığını Belirlemeye Yönelik Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Ölçek	Okul Türü	N	\bar{X}	SS	F	p	Anlamlılık Farkı
Ölçek maddeleri ortalaması	Anadolu Lisesi	120	2.8603	.729	2.350	.054	-
	Mesleki T.A.L.	79	2.9581	.745			
	A. İmam H.L.	71	2.9372	.667			
	Özel Anadolu L.	29	2.7056	.730			
	Diğer	25	2.5077	.818			

Dördüncü Alt Probleme Ait Bulgular

Coğrafya öğretmenlerinin uzaktan eğitim ile gerçekleştirdikleri coğrafya öğretimi hakkındaki görüşlerinin mesleki kıdeme göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü anova analizi yapılmıştır. Tek yönlü varyans analizi sonucunda gruplar arası homojenliğin ($p>0,05$; ($p=0,193$) sağlandığı görülmüştür. Anova analizi sonucuna göre ($p= 0,014$; $p<0,05$) mesleki kıdeme göre puan ortalamaları arası fark anlamlıdır (Tablo 15).

Tablo 15. Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Coğrafya Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim ile Gerçekleştirdikleri Coğrafya Öğretimi Hakkındaki Görüşlerinde Anlamlı Bir Farkın Olup Olmadığını Belirlemeye Yönelik Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Ölçek	Okul Türü	N	\bar{x}	SS	F	p	Anlamlılık Farkı
Ölçek maddeleri ortalaması	1-4 yıl	38	2.5000	.68843	2.719	.014	1-4 yıl ile 10-14 yıl ve 15-19 yıl
	5-9 yıl	83	2.8888	.66414			
	10-14 yıl	63	2.9915	.81900			
	15-19 yıl	37	3.0769	.81104			
	20-24 yıl	45	2.7897	.65177			
	25-29 yıl	49	2.8634	.74003			
	30 yıl üstü	9	2.6325	.42269			

Mesleki kıdem ortalamaları arası farkın hangi gruplar arasında anlamlı olduğunu görmek için yapılan Post Hoc Testlerinden Tukey ve Bonferroni testleri sonucunda; *Mesleki kıdemi 1-4 yıl olan öğretmenlerin puan ortalamalarının mesleki kıdemi 10-14 yıl ve 15-19 yıl olanlardan anlamlı derecede düşük olduğu diğerlerinde birbirine yakın olduğu görülmüştür.

TARTIŞMA ve YORUM

Dünya üzerinde görülmeye başladığı günden itibaren Covid-19 salgını sebebi ile dünyada her alanda olduğu gibi eğitim alanında da bazı kısıtlamalara gidilmiştir. Yüz yüze gerçekleşen eğitim kısıtlamalar sebebi ile mecburen uzaktan eğitime dönüşmüştür. Türkiye’de coğrafya öğretmenleri özellikle EBA portalı ile derslerini uzaktan eğitim yöntemi ile sürdürürken bu yeni duruma alışmaya gayret göstermektedir. Bu yeni dönemin eğitim üzerinde olumlu ve olumsuz sonuçları görülmektedir.

Coğrafya öğretmenlerinin Covid-19 salgını döneminde uzaktan eğitim hakkındaki görüşlerine baktığımızda; öğretmenlerin büyük çoğunluğunun uzaktan eğitimin ne olduğunu teorik olarak bildiği ancak uygulamada kullanmadıkları görülmüştür. Öğretmenlerin bir kısmının salgın öncesinde uzaktan eğitim konusunda bir eğitim aldığı ancak büyük çoğunluğunun bu konuda bir eğitim almadığı, bu konudaki eksikliklerini kendi çabaları ile edindikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu sebeple Kırbaş (2020), Covid-19 salgını gibi mevcut ve gelecekteki salgın hastalıklarda uzaktan eğitim kaçınılmaz olacağı için teknolojik imkânların iyileştirilerek, akademisyenlere ve öğrencilere uzaktan eğitim ve alternatif uygulamalar hakkında teknik bilgi ve destek verilmesini önermiştir.

Araştırmanın verilerine göre coğrafya öğretmenlerinin çoğunluğu uzaktan eğitim sistemini reddetmedikleri ve beğendikleri, Milli Eğitim Bakanlığının hem televizyondan, EBA sisteminden ve hem de diğer uzaktan eğitim platformlarından eğitim yapmaya imkân sağlamasını olumlu karşıladıkları (%58,0) görülmüştür. Ancak, coğrafya öğretmenleri uzaktan eğitimin örgün-yüzyüze eğitimin yerine geçmeyeceğini (%90,7) ifade etmişlerdir. Her ne kadar coğrafya öğretmenleri uzaktan ve evlerinin rahat ortamında eğitim verseler de, öğrenci ile yüz yüze eğitimi daha çok tercih ettiklerini, çünkü yüz yüze eğitimin öğrenciler üzerinde daha etkili olduğuna işaret etmişlerdir. Bu sonuçlar Pınar ve Akgül (2020) ile Yılmaz vd.nin (2020) yaptığı çalışmaların sonuçları ile paralellik göstermektedir. Pınar ve Akgül’ün (2020) çalışmasında da, uzaktan eğitim faydalı bulunmuş ancak sınıftaki eğitimin yerini tutamayacağı ifade edilmiştir. Yılmaz vd., (2020)’nin çalışmasında ise öğrenci velileri de yüz yüze eğitimi daha değerli görmüştür.

Araştırma sonuçlarına göre coğrafya öğretmenleri EBA'nın kullanımının kolay bir sistem olduğunu düşünmektedir. Bu sonuç coğrafya öğretmenlerinin teknoloji kullanımına kolay uyum sağladıklarını göstermesi bakımından önemlidir. Ancak OGM'nin (2020) hazırladığı rapora göre öğretmenler uzaktan eğitimi olumlu bulmaktadır. Buna karşılık videoların birçoğunun öğrenci ilgisini çekmediği konusunda da olumsuz bir düşünce hâkimdir.

Coğrafya öğretmenlerinin büyük çoğunluğu Bakanlığın sağladığı EBA ders portalının coğrafya ders müfredatını yeterince uygulayabilmek için yetmediğini ve bu sebeple farklı programlar kullandıkları sonucuna ulaşmıştır. Coğrafya öğretmenleri uzaktan eğitim sırasında EBA dışında kullanım kolaylığı ve yaygınlığı sebebi ile Zoom, Microsoft Teams ve Google Meet programlarını en çok tercih etmiştir.

Öğretmenlerin hazırlanan materyallerin ve harcadıkları emeklerin boşa gitmemesi için öğrencilere derslere katılımının yüz yüze eğitimde olduğu gibi sağlanması gerektiğinden, günlük yoklama yapılmasını talep etmektedir. Araştırma sonuçlarına göre coğrafya öğretmenleri uzaktan eğitim derslerini dizüstü bilgisayar, akıllı telefon, masaüstü bilgisayar, tablet ve akıllı televizyon vasıtası ile yapılmaktadır. Coğrafya öğretmenlerinin büyük çoğunluğu canlı derslerini okul idaresinin belirlediği programa göre karma saatlerde yaptıkları sonucuna ulaşmıştır.

Coğrafya öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde karşılaştığı en önemli sorunların başında öğrenci ödev kontrolünün zorluğu, internet erişim imkânının yetersizliği ve çevrimiçi platformların çok yavaş olması gibi sonuçlara ulaşmıştır.

Uzaktan eğitim sürecinde coğrafya öğretmenlerinin derslere olan ilgi düzeylerini etkileyen sebepler arasında; öğrencilerin derse katılımının azlığı, internet bağlantı sorunları, uzaktan eğitim sisteminin kullanışlı olmaması, ders saatlerinin çok erken/geç olması ve aşırı ders yükünün olması coğrafya öğretmenlerinin derslerini daha verimli işlemesini engellediği sonucuna ulaşmıştır.

Uzaktan eğitim sırasında öğretmenlerin karşılaştıkları en önemli zorluklar arasında; sınıf düzenini sağlama, öğrencilerin derse katılımını artırma, ders müfredatını zamanında uygulayabilme gibi zorluklar gelmektedir. Bagoly-Simo vd.,'nin (2020) araştırmasına göre, pandemi kısıtlamaları Alman coğrafya öğretmenlerini daha çok ders kitabına bağımlı hale getirdiği, internet ortamındaki materyaller arasında boğuldukları, öğrencilerini derste akıllı telefon kullanmakta engelleyemedikleri, günlük iş akışına alışmada zorlandıkları görülmüştür. Bu sonuç bizim araştırmamız ile örtüşmektedir.

Coğrafya öğretmenleri uzaktan eğitim sırasında sadece canlı ders anlatımının yetmediğini, ek materyaller kullandıklarını ifade etmişlerdir. Bunlar arasında en fazla; testler, animasyonlar, günlük ödevler, ek kaynak pdf'ler ve çalışma kâğıtları olduğu görülmüştür. Bu durum bakanlığın sağladığı ders kaynaklarının yeterli gelmediği sonucuna varmaktadır. Ancak Koçoğlu vd.,'nin (2020) yaptığı çalışma ile çelişmektedir.

Araştırma sonucuna göre, coğrafya alanında öğretmenlerin uzaktan eğitime hazır olmadığı, ancak uzaktan eğitimi de reddetmedikleri sonucu görülmektedir. Çünkü coğrafya öğretmenlerine uygulanan ölçekten toplam puanda elde edilecek en yüksek toplam puanın 65 olmasına karşın, ölçek toplam puan ortalaması 37,17 olup bu oran genel ortalamasının yaklaşık yarısına denk gelmektedir. Araştırmada uygulanan ölçek maddelerinden sadece dört tanesinin aritmetik ortalaması 3'ün üstünde iken, 9 tanesinin ortalaması 3'ün altındadır. En düşük ortalamaya (\bar{X} =2.089) sahip 9.maddeye (Uzaktan eğitim ve sanal sınıf sistemi ile coğrafya dersinde öğrencilerin derse katılımı artmıştır) coğrafya öğretmenlerinin büyük çoğunluğu katılmamıştır. Öğretmenlere göre öğrencilerin uzaktan eğitim ile beraber derse devamının azaldığı sonucuna ulaşmıştır. Buna karşılık en yüksek ortalamaya (\bar{X} =3.13) sahip 6.maddenin

(Uzaktan eğitim ve sanal sınıf sistemi coğrafya öğretim materyallerinin çeşitlenmesini sağlamıştır) coğrafya öğretmenlerinin büyük çoğunluğu tarafından kabul edildiği görülmüştür. Bu durum coğrafya öğretmenlerinin sadece sınıftaki somut materyalleri değil, aynı zamanda elektronik ortamdaki kaynakları da çokça kullanmayı öğrendiği sonucunu ortaya çıkarmıştır. Ancak genel ölçek ortalaması düşük bir seviyede ($\bar{X}=2,86$) kaldığı için, coğrafya öğretmenlerinin uzaktan eğitimi benimsemedikleri, yüz yüze eğitimin yerine koymadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç Yılmaz vd. (2020)'nin, Sarıbaş ve Meydan (2020)'in, Özkartal ve Bozyiğit (2020)'in çalışmaları ile örtüşmekte iken, Yıldız (2016)'ın, İşeri ve Kırmacı (2020)'nin, Pınar ve Akgül (2020)'ün, Koçyiğit ve Uşun (2020)'ün, Çengel (2014)'in ve OGM (2020)'nin yaptığı araştırmalar bazı maddeleri ile çelişmektedir. Örneğin OGM (2020)'nin yaptığı araştırma sonuçlarına göre coğrafya öğretmenleri, canlı derslerde yeni konuları anlatmakta fazla güçlük çekmedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Uzaktan eğitimin ve çevrimiçi öğretimin, yüz yüze eğitim yerine geçemeyeceğini ifade eden Moorhouse (2020)'un sonuçları bu çalışma ile örtüşmektedir. OGM'nin (2020) hazırladığı rapora göre, öğretmenler uzaktan eğitimi olumlu bulmaktadır. Ders anlatım videolarının öğrencilerin hazır bulunuşluk seviyelerine uygun olduğu, ders sürelerinin yeterli, ders videolarının öğretim programına uygun sıralama ile verildiği konusunda olumlu düşünülmektedir. Buna karşılık videoların birçoğunun öğrencinin ilgisini çekmediği eleştirilmektedir.

Yurtdışında yapılan çalışmalarda da bu konuda farklı sonuçlar elde edilmiştir. Bagoly-Simo vd., (2020) tarafından yapılan çalışmada, eğitimde yaşanan genel zorluklar, paydaşlarla iletişim, eğitici medya kullanımı ve coğrafi bilgi edinimi konusunda yapılan çalışma sonucuna göre Covid-19 kısıtlamaları, öğretmenleri hem zorlayan hem de eğitim alanındaki medyayı geliştiren eşsiz bir fırsat olarak görülmektedir. Ai ve Wang (2020) ise uzaktan eğitim ile gerçekleştirilen eğitimde yaşanan teknolojik aksaklıkların eğitimi zorlaştırdığını ifade etmiştir. Avrupa Komisyonu (EC, 2020) tarafından yapılan bir araştırmaya göre ise öğrencilerin yarıya yakını ve velilerin bir kısmının kısıtlama döneminde okul çalışmalarına ayak uyduramamaktan endişe edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Wood'a göre (2020) coğrafya dersinde teknolojik olanaklar başarıyı arttırabildiği gibi, yoksunluğu da başarısızlığa sebep olabilmektedir.

Coğrafya öğretmenlerinin uzaktan eğitim ile gerçekleştirdikleri coğrafya öğretimi hakkındaki görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre değişip değişmediğini test etmek için bağımsız örneklem t testi uygulanmıştır. T test sonuçlarına göre, coğrafya öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre uzaktan eğitim ile gerçekleştirilen coğrafya öğretimi hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir farkın olmadığı ($p>0.05$) sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç Çengel (2014) ile Koçyiğit ve Uşun (2020)'un sonuçları ile örtüşmektedir. Yıldız (2016)'ın, Sarıbaş ve Meydan (2020)'in yaptığı araştırmalar ise da gruplar arasında fark oluştuğu için bu araştırma sonuçları ile çelişmektedir.

Coğrafya öğretmenlerinin çalıştığı okul türüne göre uzaktan eğitim ile gerçekleştirdikleri coğrafya öğretimi hakkındaki görüşlerinin farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü anova analizi yapılmıştır. Analiz sonucunda okul türüne göre puan ortalamaları arası farkın anlamlı olmadığı sonucuna varılmıştır.

Coğrafya öğretmenlerinin mesleki kıdeme göre uzaktan eğitim ile gerçekleştirdikleri coğrafya öğretimi hakkındaki görüşlerinin farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü anova analizi yapılmıştır. Anova analizi sonucuna göre mesleki kıdeme göre puan ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu farkın hangi gruplar arasında anlamlı olduğunu görmek için Post Hoc Testlerinden Tukey ve Bonferroni yapılmıştır. Testleri sonuçlarına göre; Mesleki kıdemi 1-4 yıl olan öğretmenlerin puan ortalamalarının mesleki kıdemi 10-14 yıl ve 15-19 yıl olanlardan anlamlı derecede düşük olduğu gözlenmiştir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu çalışma sonucunda ortaya çıkan en önemli sonuç; coğrafya öğretmenlerinin salgın döneminde uzaktan eğitim ile gerçekleştirdikleri öğretim sürecinde karşılaştıkları temel sorunların başında öğrencilerin derse katılım yetersizliği, teknolojik imkânların ve motivasyonunun azlığıdır.

Coğrafya öğretmenleri yaptıkları işin ve derslerinin önemini farkındadır. Bu sebeple ellerinden gelenin en iyisini yapmak için gayret göstermektedirler. Ancak öğrenci ile yüz yüze olunmadığı için defter tutma, dersi takip ve farklı öğretim tekniklerini uygulama gibi imkânlardan mahrum kalmaktadır. Bu sebeple coğrafya öğretmenleri bir an önce yüz yüze eğitime geçmeyi arzu etmektedir.

Coğrafya öğretiminin yapısal özelliklerini ve becerilerin türlerini uzaktan eğitimle öğrencilere kazandırılması örgün eğitim kadar kolay olamayacağı için uzaktan coğrafya eğitimleri farklı anlayış içerisinde verilmelidir (Sarbaşı ve Meydan, 2020). Coğrafya öğretmenlerinin uzaktan eğitim ile ilgili görüşlerini yansıtan benzer çalışmaların ülkemizde ve farklı ülkelerde yapılması gelecekte bu tür salgınlar karşı mücadele ve salgın döneminde eğitim konusunda alınacak önlemler bakımından önemlidir. Böyle bir durumda sınıf içi etkinliklerin nasıl yapılacağı, ödevlerin nasıl takip edileceği, deneylere nasıl yer verileceği konusunda bu tür çalışmalar yol gösterici olacaktır.

Araştırma verileri ve sonuçları doğrultusunda uzaktan eğitim yöntemi ile coğrafya öğretimi hakkında aşağıdaki öneriler sunulmuştur;

- Coğrafya öğretmenlerinin hizmetiçi eğitimler ile mesleki anlamda uzaktan eğitim konusunda gelişimlerinin artırılması,
- Coğrafya disiplini ile ilgili EBA portalında ve TRT Lise TV’de yer alan videolarının sürekli güncellenmesi ve ilgi çekici hale getirilmesi,
- Coğrafya öğretim programı revize edilerek uzaktan eğitim sistemine uyumlu hale getirilmesi
- EBA portalında coğrafya konularındaki animasyonların ve deneylerin öğretmen ve öğrenci beklentileri doğrultusunda çoğaltılması,
- Kâğıt basım coğrafya ders kitaplarının yanında etkileşimli, interaktif ders kitaplarının hazırlanması ve kullanıma sunulması önerilir.

Coğrafya öğretimine yönelik bazı uygulamalar, öğretimin geneli için de faydalıdır. Bu bağlamda genel olarak uzaktan eğitime de hitap eden öneriler ise şunlardır;

- Uzaktan eğitim sisteminde ölçme değerlendirme konusunun net kararlara bağlanması,
- Öğrencilerin canlı derslere katılımının artması için öğrencilerin teşvik edilmesi
- Uzaktan eğitim için kullanılan yabancı kaynaklı eğitim sistemlerine (zoom, Google meet gibi) karşı milli bir eğitim ve iletişim portalı geliştirmesi,
- Öğretmenlere yönelik internet kapasitesinde iyileştirme yapılması,
- Öğretmen ve öğrencilere umutsuzluk ve endişe duygularını yenmeleri için destek sağlanması,
- Öğretmen yetiştiren üniversite bölümlerinde uzaktan eğitime sisteminin de öğretilmesi,
- Öğretmenlerin elektronik ortamda içerik geliştirmelerinin teşvik edilmesi ve üretilen içerikleri paylaşması,
- Elektronik ortamdaki ders materyallerinin çoğaltılması için ödüllü yarışmalar gibi teşvik edici yöntemlerin kullanılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Ai, F. and Wang, N. (2020). Integration of urban-rural planning and human geography for online education under the impact of COVID-19. *Journal of Intelligent & Fuzzy Systems* 39 (2020) 8847–8855 DOI:10.3233/JIFS-189282, IOS Press, China, 8847-8855.
- Akyol, C. (2020). Turizm eğitimi alan öğrencilerin Covid-19 salgınına yönelik görüşleri, *Journal of Gastronomy, Hospitality and Travel*. 3(1), 112-121. DOI: 10.33083/joghat.2020.35
- Bagoly-Simó, P., Hartmann, J. and Reinke, V. (2020). School geography under Covid-19: geographical knowledge in the German formal education. *Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie*, DOI:10.1111/tesg.12452, 111(3), 224–238.
- Bahar, H. H. (2014). Sosyal Bilimlerde ve Fen Bilimlerinde Araştırmanın Temel Özellikleri. R. Y. Kınal içinde, *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (s. 25-49). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık 3.Basım.
- Baş, K. (2020). Covid-19 pandemi sürecinde sosyal bilgiler öğretiminde uzaktan eğitimin artıları ve eksileri. O. Zahal, Ş. Koca, ve K. Baş içinde, *Eğitim Bilimlerinde Teori ve Araştırmalar II* (s. 61-78). Ankara: Gece Kitaplığı.
- Burgess, S. and Sievertsen, H. H. (2020, 04 01). *Schools, skills, and learning: The impact of COVID-19 on education*. <https://voxeu.org/article/impact-covid-19-education> 13.11.2020 tarihinde adresinden alınmıştır.
- Büyüköztürk, Ş. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem.
- Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. 16.Baskı. Ankara: Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş., Şekercioğlu, G. ve Çokluk, Ö. (2018). *Sosyal bilimler için çok değişkenli SPSS ve LISREL uygulamaları (5. bs)*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Camridge.org. (2020, 11 13). *Cambridge Dictionary*. <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/pandemic> 13.11.2020 tarihinde adresinden alınmıştır.
- Çengel, M. (2014). *Uzaktan Eğitimde Öğrenci Başarı Ve Memnuniyetini Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi: Sakarya Üniversitesi örneği*. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Çepni, S. (2018). *Araştırma ve proje çalışmalarına giriş*. 8.Baskı. Trabzon: Celepler Matbaacılık.
- DiPietro, G., Biagi, F., Costa, P., Karpiński, Z. and Mazza, J. (2020). *The likely impact of COVID-19 on education: Reflections based on the existing literature and international datasets*. Luxembourg: EUR 30275 EN, Publications Office of the European Union, ISBN 978-92-76-19937-3, doi:10.2760/126686, JRC121071.
- Doğanay, H. (2002). *Coğrafya Öğretim Yöntemleri*. 5.Baskı.İstanbul: Aktif Yayınevi.
- Düzakın, E. ve Yalçınkaya, S. (2020). Web tabanlı uzaktan eğitim sistemi ve Çukurova Üniversitesi öğretim elemanlarının yatkınlıkları. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(1), 225-244.
- EBA. (2020). *"Türkiye birincisi" için sonuçlar*. Milli Eğitim Bakanlığı, Eğitim Bilişim Ağı: <http://www.eba.gov.tr/arama?q=T%C3%BCrkiye%20birincisi> 12.12.2020 tarihinde adresinden alınmıştır.

EC. (2020). *European Commission, EU SCIENCE HUB, The European Commission's science and knowledge service. Lessons from lockdown: families adapt to remote schooling, but more support needed:* <https://ec.europa.eu/jrc/en/news/lessons-lockdown-families-adapt-remote-schooling-more-support-needed> adresinden alınmıştır.

Gelişli, Y. (2015). Uzaktan eğitimde öğretmen yetiştirme uygulamaları: tarihçe ve gelişim. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 313-321.

Heuer, B. and King, K. (2004). Leading the band: The role of the instructor in online learning for educators. *The Journal of Interactive Online Learning* 3(1), 1-11.

İnce, Z., Yentür, M. M. ve Şahin, V. (2021). Uzaktan eğitim ile coğrafya öğretiminin etkililiği ölçüğü: ölçek geliştirme, geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 17(Pandemi Özel Sayısı), 3943-3966. DOI: 10.26466/opus.879897.

İşeri, A. ve Kırmacı, Ö. (2020). *Covid-19 pandemi süreci uzaktan eğitim değerlendirilmesi; Akademisyen ve Öğrenci 2020*. Kırklareli: Kırklareli Üniversitesi Rektörlüğü, Eğitim Öğretim Geliştirme Koordinatörlüğü, Kırklareli Üniversitesi Basımevi.

Karasar, N. (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. 25.Basım.Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Kaya, Z. (2002). *Uzaktan Eğitim*. Ankara: Pegem Yayınları.

Kıral, B. ve Kıral, E. (2011). Karma araştırma yöntemi. *2nd International Conference on New Trends in Education and Their Implications, 27-29 April 2011, Antalya-Turkey, www.iconte.org* (s. 294-298). Siyasal Kitabevi, Ankara.

Kırbaş, Ş. (2020). The views of physical education and sports teaching instructors on education in the COVID-19 period. *Journal of Education and Learning; 9(6) 2020 Published by Canadian Center of Science and Education ISSN 1927-5250 E-ISSN 1927-5269*, 196-205.

Kızılkaya Namlı, A. ve Yücekaya, M. A. (2021). Motivation and job satisfaction of physical education teachers during pandemic. *OPUS-International Journal of Society Researches*, 17(Pandemi Özel sayı), 3148-3172. DOI: 10.26466/opus.887856

Kocayığıt, A. ve Uşun, S. (2020). Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları (Burdur ili örneği). *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi* 8(23), 285-299.

Koçoğlu, E., Kalın, Ö. U., Tekdal, D. ve Yiğen, V. (2020). Covid-19 Pandemi sürecinde Türkiye'deki eğitime bakış. *International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) 6(65)*, 2956-2966.

Küçük, O. (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.

Lee, J. and Busch, P. (2005). Factors related to instructors' willingness to participate in distance education. *The Journal of Educational Research*, 99(2), 109-115.

MEB. (2018). *Ortaöğretim Coğrafya Dersi Öğretim Programı*. Milli Eğitim Bakanlığı, Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı. MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı. adresinden alınmıştır.

MEB. (2020a). *Milli Eğitim Bakanlığı*. <https://www.meb.gov.tr/bakan-selcuk-koronaviruse-karsi-egitim-alaninda-alinan-tedbirleri-acikladi/haber/20497/tr> 13.11.2020 tarihinde adresinden alınmıştır.

MEB. (2020b). *Uzaktan Eğitim*. Milli Eğitim Bakanlığı, Covid-19: <http://covid19.meb.gov.tr/covid19.html?cat=uzaktan-egitim> 12.12.2020 tarihinde adresinden alınmıştır.

MEB. (2020c). *Millî Eğitim İstatistikleri, Örgün Eğitim 2019/20*. T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı Yayınları ISSN: 1300-0993. <http://sgb.meb.gov.tr/www/milli-egitim-istatistikleri-yayinlanmistir-orgun-egitim-20192020/icerik/397> 02.11.2020 tarihinde alınmıştır. adresinden alınmıştır.

Michel A., Ryan N., Mattheus D., Knopf A., Abuelezam N., Stamp K., Branson S., Hekel B. and Fontenot H. B., (2021). Undergraduate nursing students' perceptions on nursing education during the 2020 COVID-19 pandemic: A national sample, *Nursing Outlook*, (1),1-40, <https://doi.org/10.1016/j.outlook.2021.05.004>

Moorhouse, B. L. (2020). Adaptations to a face-to-face initial teacher education course 'forced' online due to the COVID-19 pandemic. *Journal of Education for Teaching*, DOI: 10.1080/02607476.2020.1755205. 6(4), 609-611.

OGM. (2020). *İzleme ve Değerlendirme Raporu 2020: Küresel Salgın Döneminde Uzaktan Eğitim*. Ortaöğretim Genel Müdürlüğü: <http://covid19.meb.gov.tr/covid19.html?cat=uzaktan-egitim> 13.12.2020 tarihinde adresinden alınmıştır.

Öz Ceviz, N., Tektaş N., Basmacı G. ve Tektaş M. (2020). Covid-19 pandemi sürecinde üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitime bakışı: Türkiye örneği. *Ulakbilge*, (52), 1322–1335. doi: 10.7816/ulakbilge-08-54-06

Özdamar, K. (2018). *Eğitim, Sağlık ve Sosyal Bilimler İçin SPSS Uygulamalı Temel İstatistik*. Eskişehir: Nisan Kitabevi.

Özer, M. (2020). *Covid-19 Salgını Sonrası Dünyada Eğitim*. <https://www.meb.gov.tr/covid-19-salgini-sonrasi-dunyada-egitim/haber/20936/tr>. 14.11.2020 tarihinde adresinden alınmıştır.

Özgöl, M., Sarıkaya, İ. ve Özurk, M. (2017). Örgün eğitimde uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin öğrenci ve öğretim elemanı değerlendirmeleri. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi* 7(2), 294-304.

Özkaral, T. C. ve Bozyiğit, R. (2020). social studies and geography teacher candidates' views on coronavirus (COVID 19) and online education process. *Review of International Geographical Education (RIGEO)*, 10 (3), 467-484. doi: 10.33403/rigeo.756757

Peters M.A. and Wang H. (2020). China's internationalized higher education during Covid-19: collective student autoethnography, *Postdigital Science and Education*, (2), 968–988, <https://doi.org/10.1007/s42438-020-00128-1>

Pınar, M. A. ve Akgül, G. D. (2020). The opinions of secondary school students about giving science courses with distance education during the Covid-19 pandemic. *Journal of Current Researches on Social Sciences*, 10 (2), 461-486.

Sarıbaş, M. ve Meydan, A. (2020). Coğrafya bölümü öğrencilerinin çevrimiçi öğrenmeye karşı tutumları. *Türk Coğrafya Dergisi* (76), 95-106. DOI: 10.17211/tcd.811297.

Schermelleh-Engel, K., Moosbrugger, H. and Müller, H. (2003). Evaluating the fit of structural equation models: Tests of significance and descriptive goodness-of-fit measures. *Methods of Psychological Research Online* 8(2), 23-74.

Singh, J., Matthees, B. and Odetunde, A. (2021). Learning online education during COVID-19 pandemic – attitudes and perceptions of non-traditional adult learners. *Quality Assurance in Education*, 29 (1) 11-21. <https://doi.org/10.1108/QAE-12-2020-0147>

Şencan, H. (2005). *Sosyal ve davranışsal ölçümlerde güvenilirlik ve geçerlilik*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

- Tavşancıl, E. (2019). *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS İle Veri Analizi*. (6. Baskı). Ankara: Nobel Yayınları.
- Thach, E. and Murphy, K. (1995). Competencies for distance education professionals. *Educational Technology Research and Development* 43(1), 57-79.
- TheLancet. (2020). Research and higher education in the time of COVID-19 (Editorial). *The Lancet*, Vol:396 August 29, Issue:10251, p:583, 2020 DOI: [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(20\)31818-3](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(20)31818-3) ScienceDirect © 2020 Elsevier Ltd.
- TÜBA. (2020). Covid-19 Pandemi Değerlendirme Raporu. *Türkiye Bilimler Akademisi Yayınları*, TÜBA Raporları No: 34 ISBN: 978-605-2249-43-7.
- Tüysüz, C. ve Çümen, V. (2016). EBA ders web sitesine ilişkin ortaokul öğrencilerinin görüşleri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(3), 278-296.
- Uğraş, T., Reis, Z. A., ve Karataş, E. K. (2011). Bir online anket sistemi için yol haritası. *Akademik Bilişim'11 - XIII. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri* (s. 371-378). Malatya: 2 - 4 Şubat 2011 İnönü Üniversitesi.
- UNESCO. (2020). *Policy Paper 42, Act Now:Reduce the impact of COVID-19 on the cost of achieving SDG 4*. Global Education Monitoring Report UNESCO France: www.unesco.org/gemreport 14.11.2020 tarihinde adresinden alınmıştır.
- WHO. (2020). *WHO Coronavirus Disease (COVID-19) Dashboard*. <https://covid19.who.int/> 14.11.2020 tarihinde adresinden alınmıştır.
- Wood, A. (2020). Utilizing technology-enhanced learning in geography: testing student response systems in large lectures. *Journal of Geography in Higher Education*, 44(1), 160-170.
- Yazıcıoğlu, Y. ve Erdoğan, S. (2014). *SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankra : Detay Yayınları.
- Yeşil, R. (2014). Nicel ve Nitel Araştırma Yöntemleri. R. Y. Kıncal içinde, *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (s. 51-80). Ankara: Nobel Yayınları.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık Dokuzuncu Baskı.
- Yıldız, S. (2016). Pedagojik formasyon eğitimi alan öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumları. *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(1), 301-329.
- Yılmaz, E., Güner, B., Mutlu, H., Doğanay, G. ve Yılmaz, D. (2020). *Veli Algısına Göre Pandemi Dönemi Uzaktan Eğitim Sürecinin Niteliği*. Konya: Palet Yayınları.
- Yılmaz, M. (2020). 20 Nisan 2020 tarihi itibarıyla Covid-19 virüsünün dünyadaki coğrafi (kıtalara ve ülkelere göre) dağılımı. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi (ASEAD)*, *Eurasian Journal of Researches in Social and Economics (EJRSE)* ISSN:2148-9963 7(4), 17-44.
- Zoğal, V. ve Emekli, G. (2020). The changing meanings of second homes during Covid-19 Pandemic in Turkey. *International Journal of Geography and Geography Education*, 42, 168-181.